ދިވެހިބަހުގެ ގުނަވަން ތަރުތީބު

- ހުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު -

ތުންފަތާއި ދަތް

(LABIO - DENTAL)

އެއީ ފަތިގެމަތީ ދަތާއި ހިނގުން، މަތީ ދަތްތިރީގައި ތިރިތުންފަތުގެ ގުޅުމުން ނިކުންނަ އަޑުތަކެވެ. މި ދެއަކުރަކީ ފޯރުވާ ބާވަތެވެ.

އެއީ: /ފ/ /ވ/ މިއަކުރުތަކެވެ.

١. "v"

/ވ/ އަކީ ތުންފަތާއި ދަތުގެ އަޑެކެވެ. މިއަޑު ދެފަރާތުން ބޭރުވެ. އަދި ވީގޮތުގެ ވެއްޓެވެ. އަޑު ނިކުންނަނީ ނޭފަތް ހުޅުވިފައިވާ ގޮތަށް ނޫނެވެ. އަދި ކަޑުދަ އިންޓަރޕިރިޓަކީ ބަރުއަޑުގެ ގޮތުގައިވެސް ބޭނުންކުރެވެ.

މަތީ ދަތްތިރީގެ ތިރިތުންފަތާ ދިމާ ތުންފަތް ގެއްލި ދިމާވެއެވެ. ދަތްތާއި ތުންފަތާ އޮޅިގެންދާ ވަރަށް ފޮނި ދިޔައީ، ވަކި އަކުރުތަކެއް ގޮތުގައި ބޭރުވެގެން ދެއެވެ.

މިއަކީ އަސްލު ދިވެހިބަހުގެ 18 އަކުރު ތެރެއިން އެއް އަކުރެވެ. މިއަށް އިނގިރޭސިން ބުނަނީ ބަދަލުގައި އަދި އެހެން ބަހުތަކުގެ ބަހުރުވަތައް ބޭނުން

ނުކުރެއެވެ. އިނގިރޭސި ބަހުގައި އަކުރު ހުއްޓާ /ވ/ ކިޔަނީ ބަހުގެ ތެރޭގައި އަޑު ގަދަކޮށް ހަރުވެފައިވާ ތަނުގައެވެ. ވީ ސަބަބަކީ ވައްޓަފާޅި ބަސްތަކުގައި ކުރިން 'f' ގެ އަޑު ނެރެއެވެ. އެއީ f އަކީ /v/-/ބަރު/ކަމުގެ ވާހަކައެވެ.

ދިވެހިބަހުގައި /ފ/ގެ ބަދަލުގައި ބައެއް ފަހަރު /ވ/ ބޭނުންކުރެއެވެ. އެއީ ހަމައެކަނި ދިރުވޭތަކެވެ. މިސާލަކަށް: ވަޒަން ލިޔުމުގައި: ވަޒަން މިގޮތަށެވެ.

ފްރާންސަށް ގޮވާ ގެއިންގެ ދިވެހި އަކުރުގެ ކަމުގައި ބޭނުންކުރެވިފައިވާ އިދާރީ "The Alphabet V. II" ގެ ތެރޭގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ދިވެހިބަހުގެ ' ވ / ލ ' ގެ އަކުރަކީ ' w ' ކަމުގައެވެ. އަދި ހަމަ އެހެން ގޮތަކަށް ވީނަމަވެސް ދިވެހިބަހުގެ 18 އަކުރު ތެރޭގައި ވާ ކަމުގައެވެ. މިހެން އަކުރުތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް ފަހަރު ދެކެވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް މިއަކުރުތަކާއި އަލަށް /ވ/ ކަމުގައި ވާހަކަ އެއްގޮތް ނޫނެވެ.

ކުރީގެ ބަޔަކު އެކުލެވިގެން ހުންނަ ވޯލް...

ބައިނަލްއަޤުވާމީ ނަޙްވީ ގަވާއިދުތަކުން ކަމުގައި
ވާނަމަ އެވާގޮތަށް ދިވެހިބަހުގައި ދިވެހިން 'ވ/ ʋ'
މިއަދު އަކުރުތަކުގެ ދިރާސާ 'w/ ވ' މި
އުސޫލު ކަމަށެވެ. އެގޮތުގައި އަދި އިނގިރޭސި
/w/ ގެ އަޑު /v/ ގެ އަޑަށް ބަދަލުވެ
އެގޮތަށް ބަހުގެ ތަފާތު ވަނީއެވެ. ދެން
ބޭނުންކޮށް ދިވެހިބަހުގެ އަކުރުތަކުގެ
ވޮލިއުމް /v/ އާއި /w/ މިދެއަޑު
ވަކިވަކިން (ފޮނީމް) އަކީ ބަދަލުވުން
ހަމައެކަނި ދެބަސްތަކުގައި އެދެއަޑު މިސާލުތަކެވެ
އޮތީ ކަމެވެ.

/v/ މިއަދު ދިވެހިބަހުގައި
"ބައިވައުލް" (Semi Vowal) ގެ އަޑެއް
ނޫނެވެ. ފަހަރަކަ ސަކުން އަޑުކަމެވެ. ނަމަވެސް
މިސާލަކަށް ދެސިފަވާ ދިވެހިބަހުގައި ދިވެހި
ބަހުގައި 'ވ- V' އަކީ Labio-Dental
Semi Vowal އަޑެއްކަމަށެވެ. އެކަމަށް
އާވިދާފައިން ހަރަކާތްކުރާގައި އެވެސްދެއް
ނުދެކެވެ. އެއީ ދިވެހިބަހުގެ އެއްވެސް
މިސާލެއް (ވ- V) މިއަދު ބައިވައުލް
ގޮތުގައި ބޭނުންވާގައި އާވެއްނެއް ފަހަރަށް
ނުވެއެވެ، ދިވެހިން ބޭނުންކުރަމުން ނުދާ
ކަމުނުވެ. ފޮނީމް، އޭނާއަށް ވިދާޅުވުމުގެ
ސަބަބެއް ކަމުގައި އަތޮޅުތަކުގެ ދިރާސާ،
އެގޮތުގައި އިނގިރޭސި ބަހުގެ ބައެއް ތަފާތުވާ-
ކަމަށް އިނގިރޭސިބަހުގެ /v/ އާ ބަހުގެ ޢިލްމީ
ގޮތުން ކަމެއްގައި ގޮތުން ކަމުގައިވާތީ އެގޮތަކަށް
ބަހާވެގެންގޮސް ދިވެހިބަހުގެ ނުސިފަކޮށް ކުރެއްވި

ދެސިފަވާ ދިއުއްމާ ދިއުއްމާ ކަމަށް.
ނުވަތަ /v/ ދިއުއްމާއި، މިއަށް ދެސިފަވާ
މިސާލަކީ /w/ އެވެ. އެއީ ކުރިހިންގާފައި
އަދުގެސްދު ބަސްފުޅުތަކުން /ވ/ ބައްލަވާށެ
ދިވެހިބަހުގައި "ބައިވައުލް" ގޮތުގައި ބޭނުން
ކުރެއްވެ. އެއީ ދިވެހި ޙާލަތް /އ/ ގެ ސިފައި
ގެއެވެ. ކުރެއްވުނު ދިވެހިބަހުގައި މިއަދު
ހަމައެކަނި /ވ/ (V) ބައިވައުލް ގޮތުގައި
ބޭނުން ކުރަނީ ވިދާޅުވާ ލިޔުންތަކުން ނޫނެވެ.
އުނދުގުބަހުގައި /ވ/ އާ ބަހުގެ ޢިލްމީ ގޮތަކަށް
ގޮތުން ކިޔުމުގެ "ދިރާސާ ދެތަފާތު" ގައި
ދިޔައީ ވަކިކޮށް "އުނދުގުބަހުގެ /ވ/ އަކީ
ސޮރު ވޮކޯލަކީ ފޮނެޓިކް އެކުވާ،
ތޮންވަލާ ދަލަގެ އަޑެއް ކަމެވެ." އަދި އަގުވަކުގައި
ވިދާޅުވުމުގައި ވެއްޖެ. "ދިރާސާތަކުން ބަހުގެ
/w/ އަކީ ފަހުންވީ ޢިލްމީ ސޮރު ސޮރު
ވޮކަލް އަޑެކެވެ. އުނދުގުބަހުގައި /ʋ/ ގެ
ވަކިކަން ނެތީ މިއަދު އަޑެއްގެ ނުވަތަ.
އަދި! ގޮތުން ދެކެނީ ފަހަރަކު ޢިލްމީ
ދެކޮޅަކީ ދިވެހި /ވ/ އާއި އުނދުގު/ވ/ ގައި
ކުރެވޭ ތަފާތު ވަކިވަކިން ކަމެވެ. އެއީ
ބައިވައުލް ތަފާތެވެ. އަދި ދެމަފަ ޢިލްމީ
ބަލާފައިން އަތޮޅުތަކުގެ ކުރީގެ ދިރާސާކުރި
ތާރީޚު އެބަހުގައެވެ. އެއީ ދިވެހި ބަހުގައި
/w/ ގެ އަޑު ބަލައިލާ ނަމަ ދިވެހި ކަމަކަށް
ތަކުގައި ބޭނުންކުރާ ފަދަ. އެއީ "އައުޓަރ
ވޮކަލް" އަކީ ދިވެހިބަހުގައި ފަހުން /w/
ބޭނުންކުރާ ފަހަރު /ʋ/ އެއްގެ ބަދަލު. އަދި

ޖެހިލަން ބޭނުމުގެ ނުކުތާތަކެވެ. ނަމަވެސް
އޮވަނަ ގާތްތަކެއްގައި ތިޔަމުގައި ބޭނުން ކުރެވޭތީ
/w/ އެއް ކުރެވެ. ހަމައެކަނި /u/ އެވެ.
އަދި ކިޔާއިރު /w/ ގެ އަޑުނެރެވެ.

"f" .2

/f/ މިއަކުރަކީ ތުންފަތާއި ދަތުން
ނިކުންނަ ، ދޫ، ވަގު، ތާޅި އަކުރެކެވެ.
މިއަކުރު ނިކުންނަ އިރު ތިރީގެ ތުންފަތާއި މަތީ ދަތް
އެވެ. ނުވަތަ ވަކި ބަސްދޮށުގެ ވެއްޖެ. ވަކި
އަކުރުތަކުގެ ގަވާއިދުން ސަކަރުކޮށް ، މަސްތަކުން
(ޑެންޓަލާއި ލަބިއަލް) އަތުކުރެވޭ ، ތިރީ
ތުންފަތުގެ މަތީ ދަތުގެ ފަރާތުގައި ޖެހިގެންވެ.
ނަމަވެސް އެ ދުވަސްކުން މާތަރަކީ ޖެހިގަތީ
ކުރޯކީ ، ވަކި އެކުރުތަކުގައި އަވަހަށް
އެވެ. ކިއުތަވިއަށް ނިޔާޒަށް ދެއްވެ. މިއީ
ތިކުރޭ ދިވެހިން މިއަދު /f/ ގެ އަޑު ނެރުމަށް
ފާގެއްވެ. މިއަކުރުބާވައިތަ މިއީ އިތުރު
ބަހާއި ފިލިފުބަހުގެ އަސްލެވެ. އަޑުކުވެ.
ނަމަވެސް ސަލާމަތީ މިއީ ދިވެހި އަކުރެއް
އެވެ؟ ނުވަތަ ދިވެހިބަހުގެ އަކުރު އިތުރު
އަކުރެއްތޯއެވެ؟ ޖަވާބަކީ އެކުވެރިކަމާ ދުރުކުރެވޭނީ
މިއީ ދިވެހި އަކުރެއް ނޫން ކަމެވެ. ސަބަބަކީ
މިއަދު އަލަކުރުދުގައި ދިވެހިން ފުރައަކުން
އަލަކުރުވެ. އަދި މިއަދުގެ ކުރެ ތިކުރުގައި
ތިލިންދޭހިން އަލުން ކޮށް ބޭނުން ކުރަމުން
އަރިސްގައި ފުރުވެ. ބަހުއް ޖިޔުންނުހިން
ތިކުރުގައި ދިވެހި /f/ އަކީ /ph/ ކަމަށެވެ.

ދިކުރިގެން ދިވެހިންގެ /ɸ/ - ގެ އަކުން ބަލާ
އިތުރު ، ފިނަދިވެހިން އެއަދު އަދި ކުރަމުން
މިހާރުދަކީ /f/ ގެ އަކުރުކުރެވެ. އަދި
ތަހުފީވެގެން ފުރަތަމަ އަކުރުގެ ބަހާއި
ކަރަ ސިޔަމަގެ އެއްގަމަށް ޒަމާނީ ފެނުނިވިސް
ސޮރުވާ. މިއީ އިބްރާހީމް ފެނިއްޖެ މިއަދު
ނިކުމެގެން މިއަދު އަލަކުރަކީ އެއް ހުރި
ޑި ، ވ. ނަތީޖާ މިކަންވާ އަދިވެސް
ދުވަހުގެ ބޭއްނަކަށް ފެންނާތީ ހުވާ
އަހުވާގެ ބޭއް ފެނުނެވެ. އަދި މިއަދު ގެ
ކަޑެއްގެ ގާތުގައި ޖާނުބުކުރެ އަޑުގެ ފެނުނު
ބޭނުންކުރަށް /ph/ އެވެ. އަދި މިއަކުރު
ޖާކަށް އަރަ. ވ. އާ. ބޭނުންކުރަތި /ɸ/ އެވެ.

ފްރަންސަށް ގެރިހުގައި ތިލާބާ ވަކި
ދިވެހިބަހުގެ [ފ / ɸ / އަދި [ph] ކަމަށެވެ.
އަދި އެއީ Labialp ކަމަށެވެ. މިއިންއަކުގެ ބަޔަކު
ދާނާ އެއްގައި ދިވެހިބަހުގެ އަސްލު އަކުރު
ވަތުމިހުން މިހުރި ބޭނުންކުރަމުން މި ދާ
ދުވަސްތަކުގެ /f/ ކަމަށެވެ. އެގޮ ވާހަކައި:
/p/ - /ɸ/ = /f/ އެވެ. މިއާ ހިލާފުން
ބޭނުމަކުން މިހުރި ޖަހަ ދިވެހިން ބޭނުންކުރަމުން
ދާ /f/ ގެ އަކުރު އިނގިރޭސި /ف/ އެވެ.

ނުވަތަ ތިނިހަތަރުބަސްތަކުގެ /f/ އަށް. މިހި
ދިޔުމަށް އަހުރެން ނުކުތީ. ކޮންމެއަކަސް ދިޔުމަ
ބަރުގެ ތިކިއަހަރު މިއަހަ ވަރު ނުލާނީ ގުޅިކޮށްލީ
ސަވަބަބަކަށް. އަވަގަނޑަކަށް ހަވަޔަ ހެޔަރަބަރުގެ
ނުލާނީ ދިޔުމަބަކަށް އަހަ ދުވަސްވަރު، އެ
ނުލާނީ އަހަރެން ބޮޑުކަމާ، ޗާކަފުކުރަފުރާނީއަކަށް
ކިޔަވަހި ވިދާޅުވުމަށް ވަޅާދެކަމަށް ބޮޑުކަށް
ނަޔަ އޮތީއަކަމާ އަހި މިތެދެތި ފަސް
/ފ ނުވަތަ f / ގެ އަޅު ބޮޑުކުރުކުރާބަސްތަކަށް
ކިޔަވާ ވިދާޅުވުން ވަޅާދެކަމަށް ބޮޑުކަށް
ކަމުގައި ވީތި އެބަސްބަރުގެ ނުލާނީ، އެބޮޑުކޮށް
އަޅުގެ ނުލާނީ ދިޔުމަށް ގެދޮގުޅި ކަޑަށް.
ކޮންމެއަކަސް ދުނިޔާގެ ބަޔަށް ބަސްބަރުގެ
/Ph/ އޮތީ /f/ އަޔި ވަޔަވަޔަ ދިވެހި

(ފިލިޔާ) އަހަރެން. ނުވަތަ ދުއަކަށްކުރަނީ
އާދެ! މިދެ މިސާލަކަށް ފޮނުވާ ގޮތްގެ ބަޔަސް
ބަސްބަސްއަށް. އެބަސްބަރުގެ މިދު އަޅު
ބޮޑުކުރަކަށް ދުލިޔާމަކަށް. ނުވަތަވަސް
ދިޔުމަށް ގެ ކަދެލުން ހެދިކަށް ފޮނުވާ
އަހަރެންގެ. އަހި ބޮޑުކުރަކަށް ފޮނުވާ
އެއް ފިލިޔާގެ ގޮތެވެ. ނުވަތަފަސް
ދިޔުމުން އެދުމަށް ބޮޑުކަށް ކަލަމެވެ.
މިދެއަކަށް ގޮތުގައި އަސްލު ދިޔުމަ އަޅު
ވަރުމިޔަން މިއާން ބޮޑުކުރަކަށް ގޮތެއް
ދޮގުކުރަނީ އަޅުވ. ގޮތްގަނޑު ދޮކަނ
އަޅު އަސްލު ދިޔުމަ އަޅުއަށްކަމަށް ނުވާ
ދިޔުމަށް ބިދޭސީ އަޅުކަމެވެ. ގެޔެފާގޮތް ސިފައިގެ
ވަޔަ މިގޮތަކަށް އަވަގަނޑު ދުކަށްވެ.